

TU IR ESI KOLIBRIS

2020 „Strega“
literatūros
premija

Romanas

**Sandro
Veronesi**

baltos lankos

Sandro Veronesi

Tu ir esi kolibris

romanas

Iš italų kalbos vertė Lina Gaučytė

baltos lankos

Galima sakyti (1999)

Galima sakyti, Romos Triesto kvartalas yra šios istorijos centras, nors pati istorija turi daugybę kitų centrų. Jame visada būta elegancijos ir nuosmukio, prabangos ir vidutinybės, privilegijų ir kasdieniškumo, kol kas tiek ir pakaks: plačiau aprašyti nėra prasmės, istorijos pradžioje tai galėtų pasirodyti nuobodu, gal net nenaudinga. Kita vertus, bet kurią vietą geriausiai apibūdina pasakojimas, kas ten vyksta, o čia tuoj nutiks šis tas svarbaus.

Sakykime taip: vienas iš šioje istorijoje, apimančioje ir daugybę kitų istorijų, pasakojamų dalykų vyksta 1999 metų spalio vidurio rytą Romoje, Triesto kvartale, ties kampu, kur susikerta Kjanos ir Reno gatvės, vieno tų pastatų, kurių čia nė nesirengiame aprašinėti ir kuriuose jau nutiko tūkstančiai kitų dalykų, antrame aukšte. Paprasčiausiai tas dalykas, kuris netrukus atsitiks, galima sakyti, turės lemiamą įtaką – jis iš esmės gali paveikti šios istorijos pagrindinio veikėjo gyvenimą. „Gydytojas Markas Karera, oftalmologijos specialistas“, – puikuoja užrašas lentelėje, kabančioje ant durų, ir tos durys dar kelias akimirkas jį skiria nuo kritiškiausio momento gyvenime, kuriame ir taip apstu kritinių momentų. Taigi vieno tų detalai neapibūdintų pastatų antrame aukšte įrengtame kabinete Markas Karera rašo receptą akies vokų kraštų uždegimu

sergančiai senolei – akių lašai su antibiotikais, tada pažangus, netgi, galima sakyti, revoliucinis gydymas N-acetilcisteinu: kitiems jo pacientams tai jau išsprendė didžiausią šios patologijos keliamą bėdą – polinkį virsti chroniška liga. Tačiau klinikoje, tiksliau – už durų, likimas jam rengia smūgį, pasitelkęs nediduką žmogelį vardu Danielius Karadoris – vyriškis pliktelėjęs, barzdotas, tačiau žvilgsnis, galima sakyti, prikaustantis. Netrukus tas žvilgsnis įsmigs oftalmologui į akis, ir jose pasirodys iš pradžių negalėjimas patikėti, paskui sumišimas ir galiausiai – toks skausmas, kokio jo (akių gydytojo) mokslas nebus pajėgus pagydyti. Žemasis vyriškis sprendimą jau priėmė, tas sprendimas jį atvedė iki pat laukiamojo, ir štai dabar jis sėdi čia stebeilydamas į savo batus, nekreipdamas dėmesio į gausią naujutėlaičių – ne kokių pasenusių ir nučiupinėtų – ant staliuko paskleistų žurnalų šūsnį. Neverta tikėtis, kad jis persigalvos.

Viskas. Kabineto durys atsidaro, akies vokų kraštų uždegimo kamuojama senolė peržengia slenkstį, atsigręžia paspausti gydytojui rankos ir nutipena prie sekretorės susimokėti už paslaugą (120 000 lirų*), o Karera iškiša galvą norėdamas pakviesti kitą pacientą. Žemasis vyriškis atsistoja, žengia į priekį, Karera paspaudžia jam ranką ir kviečia užėiti. Senovinis „Thorens“ patefonas – dabar tai jau atgyvena, tačiau anuomet, kitaip tariant, prieš ketvirtį amžiaus, jis buvo vienas geriausių – išpraustas lentynoje drauge su „Marantz“ stiprintuvu ir dviem AR-6 raudonmedžio garso kolonėlėmis, labai tyliai skamba 1971 metų Greihamo Našo plokštelės „Songs for

* 1861–2001 m. lira buvo Italijos piniginis vienetas, vėliau ją pakeitė euras. Vienas euras lygus 1 936,27 Italijos liros (čia ir toliau – vert. past.).

Beginners“ melodija, paslaptingas plokštelės viršelis atremtas į tą pačią lentyną, o jame – pats Greihamas Našas sunkiai suprantamoje aplinkoje su fotoaparatu rankoje, regis, tai labiausiai akį traukiantis dalykas visoje patalpoje. Durys vėl užsida- ro. Viskas. Membrana, skyrusi gydytoją Karerą nuo didžiausio emocinio sukrėtimo gyvenime, ir taip kupiname emocinių sukrėtimų, plyšo.

Pasimelskime už jį ir už visus laivus jūroje.

Atvirlaiškis iki pareikalavimo (1998)

*Luizai Lates
Iki pareikalavimo
Archyvų gatvė 67
75003 Paryžius
Prancūzija*

Roma, 1998 m. balandžio 17 d.

Dirbu ir galvoju apie tave.

M.

Taip ar ne (1999)

- Labas rytas. Esu Danielius Karadoris.
- Markas Karera. Labas rytas.
- Ar mano pavardė jums nieko nesako?
- O turėtų?
- Taip, turėtų.
- Gal pakartotumėt?
- Danielius Karadoris.
- Tai mano žmonos psichoanalitiko pavardė?
- Iš tiesų.
- Ak. Atleiskite, nesitikėjau kada nors jus sutikti. Prisėskite. Kuo galėčiau būti naudingas?
- Tiesiog išklauskite mane, gydytojau Karera. O kai pasakysiu tai, ką turiu jums pasakyti, jeigu įmanoma, pasistenkite neįskusti manęs gydytojų licencijavimo tarnybai, juk, būdamas kolega, be didelio vargo galėtumėte tai padaryti.
- Jus įskusti? Kodėl?
- Todėl, kad netrukus pasielsiu taip, kaip elgtis draudžiama, ir mano profesija besiverčiantys gydytojai už tai labai griežtai baudžiami. Net pačiame neįtikėčiausiame sapne nesu regėjęs, kad kada nors taip pasielsiu. Neįsivaizdavau galėsią apie tai bent pagalvoti, tačiau turiu pagrindo manyti, kad jums gresia didelis pavojus, o aš esu vienintelis tai žinantis žmogus.

Todėl nusprendžiau jums šitai pranešti, nors taip pažeidžiu vieną svarbiausių savo profesijos taisyklių.

– Po galais. Pasakokite.

– Tačiau pirma paprašysiu vienos paslaugos.

– Jums trukdo muzika?

– Kokia muzika?

– Ne, nieko. Taigi, ko ketinate manęs prašyti?

– Norėčiau užduoti keletą klausimų, kad gaučiau patvirtinimą, jog tie dalykai, kuriuos man pasakojo apie jus ir jūsų šeimą, sutampa, ir atmesčiau tikimybę, esą man buvo pateiktas klaidinantis vaizdas. Mano manymu, tai gana menkai tikėtina, tačiau tokios galimybės nederėtų visiškai nepaisyti. Suprantate?

– Taip.

– Atsinešiau šiuos užrašus. Prašau man atsakyti tik „taip“ arba „ne“.

– Gerai.

– Pradedam?

– Pradėkite.

– Jūs esate gydytojas Markas Karera, jums keturiasdešimt metų, užaugote Florencijoje, baigėte medicinos ir chirurgijos studijas Romos „Sapienza“ universitete ir įgijote oftalmologo specialybę?

– Taip.

– Esate Leticijos Kalabro ir Probo Kareros sūnus, jūsų tėvai – architektai, išėję į pensiją ir gyvenantys Florencijoje?

– Taip. Tačiau mano tėtis – inžinierius.

– Ak, gerai. Turite šiek tiek jaunesnį brolių Džakomą, gyvenantį Amerikoje, o jūsų sesuo Irenė, atleiskite, nuskendo pačioje devintojo dešimtmečio pradžioje?

- Taip.
- Esate vedęs Mariną Molitor, kuri yra slovėnė ir dirba oro linijų bendrovės „Lufthansa“ registracijos į skrydžius terminale?
- Taip.
- Jūsų dukrai Adelei dešimt metų, ji lanko penktą pradinės mokyklos klasę valstybinėje mokymo įstaigoje netoli Kozliejaus?
- Taip, tai Vitorino da Feltrės mokykla.
- Nuo trejų iki šešerių metų amžiaus ji buvo įsitikinusi, kad turi prie nugaros pritvirtintą siūlą, ir tai jus, tėvus, paskatino kreiptis į vaikų psichologijos specialistą?
- Magą Manfrotą...
- Ką pasakėte?
- Ne, nieko, jis norėjo, kad vaikai jį taip vadintų. Tačiau siūlo problemą išsprendė ne jis, nors Marina ir toliau mano, jog tai jo nuopelnas.
- Suprantu. Vadinas, tiesa, kad kreipėtės į vaikų psichologijos specialistą.
- Taip, tačiau man neaišku, kaip tai susiję su...
- Juk suprantate, kodėl šito klausinėju, tiesa? Aš turiu tik vieną šaltinį ir tikrinu, ar galiu juo pasikliauti. Negalima praleisti pro pirštus šios dvejonės, turint galvoje tai, ką noriu jums pasakyti.
- Gerai, tačiau ką gi ketinate man pasakyti?
- Užduosiu dar keletą klausimų, jeigu neprieštaraujate. Klausimai bus šiek tiek intymesni ir prašau atsakyti į juos visiškai nuoširdžiai. Sutinkate?
- Taip.
- Jūs mėgstate azartinius lošimus, tiesa?

- Na, jau nebe.
- Tačiau galima teigti, kad seniau buvote lošėjas?
- Taip. Seniau – taip.
- Tiesa ir tai, kad iki keturiolikos metų buvote gerokai žemesnis nei bendraamžiai, netgi mama ėmė vadinti jus kolibriu?
- Taip.
- Ir kad anuomet, kai buvote keturiolikos, tėvas nuvežė jus į Milaną taikyti eksperimentinio gydymo hormonais, o paskui jūs pasiekėte normalų ūgį – mažiau nei per metus išstypote beveik septyniolika centimetrų?
- Taip, per aštuonis mėnesius.
- Ar tiesa, jog jūsų motina tam priešinosi, kitaip tariant, ji troško, kad liktumėte mažas, ir tėvo pasiryžimas vežti jus į Milaną buvo vienintelis kartas, kai jis pademonstravo savo, kaip tėvo, valdžią, mat jis jūsų šeimoje – atleiskite, pavartosiu tiksliai tuos žodžius, kuriais man buvo papasakota, – tuščia vieta?
- Ak! Netiesa, tačiau, turint omenyje, kas jums šitai pasakojo, taip – Marina visada buvo tuo įsitikinusi.
- Netiesa, kad jūsų motina tam prieštaravo ar kad jūsų tėvas – tuščia vieta?
- Netiesa, kad mano tėvas – tuščia vieta. Tiesiog daugeliui taip atrodė, ypač Marinai. Jos ir mano tėvo charakteriai tokie skirtingi, jog dažniausiai...
- Nereikia nieko aiškinti, gydytojau Karera. Atsakykite tik „taip“ arba „ne“, gerai?
- Gerai.
- Ar tiesa, kad jūs vis dar mylite vieną moterį ir jau daugelį metų palaikote su ja santykius, ji vardu Luiza Lates ir šiuo metu gyvena...

– Ką? Kas taip teigia?

– Spėkite.

– Ką jūs! Negali būti, juk Marina jums nesakė, kad...

– Prašau atsakyti tik „taip“ arba „ne“. Ir pasistenkite būti nuoširdus, kad galėčiau įvertinti, ar mano šaltinis patikimas. Ar vis dar esate įsimylėjęs, o galbūt jūsų žmonai atrodo, kad vis dar esate įsimylėjęs tą Luizą Lates? Taip ar ne?

– Na ne!

– Vadinasi, per konferencijas, kuriose kartais dalyvaujate Prancūzijoje, Belgijoje arba Olandijoje, arba tokiose vietose, kurios ne per toliausiai nuo Paryžiaus, kur gyvena Lates, slapčia su ja nesusitikinėjate? Nesusitinkate nė vasaromis Bolgeryje, kur visą rugpjūtį praleidžiate gretimai esančiuose jūsų ir jos šeimos namuose?

– Bet juk tai kvaila! Kiekvieną vasarą drauge su vaikais susitinkame paplūdimyje, galbūt ir pasikalbame, tačiau niekada net nesvajojome „užmegzti romano“, kaip jūs teigiate, ir juolab paslapčia susitikinėti, kai vykstu į konferencijas.

– Supraskite, neketinu jūsų smerkti. Tik stengiuosi išsiaiškinti, ar tai, ką man apie jus pasakojo, tiesa, ar ne. Vadinasi, melas, kad jūs su šia moterimi paslapčia susitikinėjate?

– Be abejo, melas.

– Ir atmetate netgi mintį, kad jūsų žmona galėtų būti tuo įsitikinusi, net jeigu tai netiesa?

– Žinoma! Jiedvi net susidraugavo. Kartu jodinėja, turiu galvoje, vienos: vaikus palieka mums, vyrams, ir visą rytą jodinėja po laukus.

– Tai nieko neįrodo. Galima susidraugauti su žmogumi ir kasdien susitikinėti kaip tik todėl, kad esi liguistai pavydus.

– Taip, bet šitaip nėra, patikėkite. Marina nėra liguistai pavydi, aš jai ištikimas ir ji tai puikiai žino. Gal dabar būsite toks malonus ir pasakysite, kodėl man turėtų grėsti pavojus?

– Vadinasi, netiesa, kad jau daugybę metų susirašinėjate su ta Luiza Lates?

– Žinoma, netiesa!

– Nerašote vienas kitam meilės laiškų?

– Na ne!

– Ar jūsų atsakymai nuoširdūs, gydytojau Karera?

– Na taip!

– Paklausiu dar kartą: ar atsakymai nuoširdūs?

– Žinoma, nuoširdūs! Gal pagaliau pasakysite...

– Tuomet turiu atsiprašyti, tačiau priešingai, nei buvau įsitikinęs, – užtikrinu, aš buvau tvirtai įsitikinęs, kitaip nebūčiau čia atėjęs, – jūsų žmona kalbėdama su manimi buvo nenuoširdi, tad jums negresia pavojus, kaip maniau, ir daugiau jūsų nebetrukdysiu. Prašau nekreipti dėmesio į šį mano apsilankymą ir niekam apie tai nepasakoti.

– Ką? Kodėl jūs stojatės? Kur einate?

– Dar kartą atsiprašau, tačiau viską vertindamas padariau didelę klaidą. Iki pasimatymo. Nelydėkite...

– O ne. Neturite teisės priešnekti, kad man gresia didelis pavojus dėl kažko, ką jums pasakojo mano žmona, surengti man apklausą, o tada taip nieko ir nepaaiškinęs išeiti! Dabar pat viską papasakosite, kitaip tikrai įskūsiu jus licencijavimo tarnybai!

– Prašau nurimti. Iš tiesų man nereikėjo čia ateiti, ir tiek. Visada maniau, kad galiu tikėti tuo, ką jūsų žmona pasakoja apie save ir apie jus, ir kaip tik dėl to, kad visada ja pasitikėjau, susidariau aiškų vaizdą, koks sutrikimas ją kamuoja. Tuo

remdamasis nutariau, kad situacija labai rimta, ir nusprendžiau turįs imtis veiksmų, peržengiančių profesinės etikos ribas. Tačiau dabar man tvirtinate, kad jūsų žmona nebuvo nuoširdi kalbėdama apie patį svarbiausią dalyką, o tada greičiausiai ji nebuvo nuoširdi ir pasakodama visa kita, įskaitant ir tuos dalykus, dėl kurių nusprendžiau jums gresiant pavojų. Kartoju, tai mano klaida, taigi dar kartą atsiprašau, tačiau nuo tada, kai jūsų žmona liovėsi pas mane lankiusis, ėmiau sukti galvą, ar...

– Ką? Mano žmona pas jus nebesilanko?

– Ne.

– Nuo kada?

– Daugiau kaip mėnuo.

– Juokaujate.

– Nežinojote?

– Ne, nežinojau.

– Nebeatvyksta į seansus nuo... rugsėjo šešioliktos.

– Bet man ji sako, kad vis dar pas jus lankosi. Antradieniais ir ketvirtadieniais po trijų penkiolika – kaip visada. Aš važiuoju paimti iš mokyklos Adelės, nes Marina turi eiti pas jus. Šiandien po pietų taip pat turiu važiuoti pasiimti dukters.

– Tai, kad ji meluoja jums, manęs nė kiek nestebina, gydytojau Karera. Bėda ta, kad melavo ir man.

– Na, sumelavo jums vieną dalyką. Be to, atleiskite, argi melas jums neatskleidžia netgi daugiau nei nuslepia tiesa?

– Kam „mums“?

– Jums, psichoanalitikams. Argi jums nėra svarbu viskas – tiesa, melas ir taip toliau, ir taip toliau?

– O kas taip sako?

– Na, nežinau, jūs... Psichoanalitikai. Psichoanalizė. Argi ne? Mane nuo pat mažens supa žmonės, lankantys

psichoanalizę, ir visada girdėjau kalbant, kad aplinka, perkėlimas, sapnai, melas – viskas reikšminga kaip tik todėl, kad tarp jų įsipainiojusi paciento slepiama tiesa. Ar ne taip? Tad kas čia tokio, jeigu Marina šį bei tą išsigalvojo?

– Na, jeigu visa, ką ji pasakojo apie Luizą Lates, yra tik fantazijos, tai labai daug ką keičia ir pavojus gresia jūsų žmonai.

– Tačiau kodėl? Koks pavojus?

– Klausykite, išties apgailestauju, tačiau aš su jumis nebeturėčiau tęsti pokalbio. Ir labai prašau neužsiminti savo žmonai, kad buvau čia atėjęs.

– Bet negi manote, kad aš leisiu jums išeiti po to, ką man pasakėte? Dabar aš reikalauju...

– Nėra prasmės, gydytojai Karera. Jeigu norite, praneškite apie mano elgesį licencijavimo tarnybai: turint galvoje mano klaidą, išties to nusipelniau. Tačiau tikrai nepriversite manęs pasakyti, ką...

– Klausykite, tai ne prasimanymas.

– Ką sakote?

– Tai, ką Marina jums pasakojo apie Luizą Lates, nėra fantazijos. Mes iš tiesų susitikinėjame, rašome vienas kitam laiškus. Tačiau to nepavadintum santykiais, juolab santuokine neištikimybe: tai – mus siejantis dalykas, kurio nemoku net apibūdinti, ir nesuprantu, iš kur Marina gali šitai žinoti.

– Ar vis dar esate ją įsimylėjęs?

– Klausykite, esmė visai ne čia. Esmė ta, kad...

– Atleiskite, bet primygtinai prašau atsakyti: ar vis dar esate ją įsimylėjęs?

– Taip.

– Ar buvot susitikę Levene praeitą birželį?

– Taip, bet...